«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ Ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում

ԱՌԱՐԿԱ Ֆիզիկա

ՀԵՂԻՆԱԿ Ալեքսանյան Լուսիկ Ռաֆիկի

ՄԱՐԶ Արագածոտնի

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ Քուչակի Մ. Նալբանդյանի անվան միջնակարգ դպրոց

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ…… 3

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ……5

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏ…… 12

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔ…… 15

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ…… 17

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ……18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աշակերտի համար ուսուցման նպատակը նույնականացվում է ուսումնական գործունեության մոտիվների հետ: Դրա համար է, որ ուսուցման գործունեության սկիզբը հանդիսանում է նրա ներքին մղումները: Եթե մենք չենք ցանկանում, որպեսզի ուսուցման առաջին իսկ տարիներից երեխան ծանրաբեռնվի դպրոցում, մենք պետք է հոգ տանենք ուսուցման այդպիսի մոտիվներ արթնացնելու համար, որոնք նստած կլինեն ոչ թե նրա ներսում, այլ հենց գործունեության գործընթացում: Նպատակը այն է, որ երեխան սովորի հենց նրա համար, որ նա ցանկանում է սովորել, որպեսզի նա հաճույք ստանա հենց ուսուցման երևույթից: Ուսումնական գործունեությունը տրված չէ երեխային ի սկզբանե, այն պետք է կառուցել: Ինչպես և ցանկացած գործունեություն, ուսուցումը կատարվում է որոշակի ընթացակարգի հիման վրա: Մանկավարժի աշխատանքը նպատակը պետք է լինի աշակերտներին սովորեցնել վերլուծել, առարկաների հատկությունները համեմատել, էականը առանձնացնել:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է նրանով, որ ժամանակակից կրթական համակարգում դպրոցականի մտավոր զարգացմանը խթանելու համար անհրաժեշտ է մանկավարժական աշխատանքների ճիշտ կազմակերպում, որն էլ հիմք է հանդիսանում վերոհիշյալ թեմայի առավել մանրակրկիտ ուսումնասիրության համար:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Հետազոտական աշխատանքի ուսումնասիրության նպատակը հանդիսանում է կրտսեր դպրոցականի դաստիարակության գործում ընտանիքի և դպրոցի համագործակցության կապի բացահայտումը:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Աշխատանքի նպատակից բխում են հետևյալ խնդիրները՝

- ուսումնասիրել կրտսեր դպրոցականի ընդհանուր բնութագիրը, մանկավարժահոգեբանական առանձնահատկությունները, սոցիալականացման հիմնախնդիրները,

- բնութագրել առաջին ուսուցչի դերը կրտսեր դպրոցականի դաստիարակության գործում,
- բացահայտել ընտանիք և դպրոց համագործակցության կապը,
- վերլուծել ծնողների ներգրավվածության ազդեցությունը դպրոցականների ուսուցման գործում:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

Աշխատանքի համար հիմք են ծառայել համապատասխան գրականության ուսումնասիրման, համեմատական վերլուծության, առաջավոր փորձերի ուսումնասիրման ու ընդհանրացման, զրուցների մեթոդները: Օգտագործվել են՝

1.**տեսական** /մանկավարժահոգեբանական վերլուծության, ուսումնասիրվող խնդրին վերաբերվող մեթոդական գրականություն/,

2.**սոցիալ-մանկավարժական** /դիտարկում, թեստավորում և արդյունքների վերլուծություն/,

3.**փորձարարական** / ուսումնական գործընթացի կազմակերպման պարզաբանում կրտսեր դպրոցականների մտավոր զարգացման մակարդակը հաստատելու նպատակով/:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԻՐԱՌԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աշխատանքի կիրառական նշանակությունը երեխաների դաստիարակության, զարգացվածության և կրթության գործում ծնող-դպրոց կապի համագործակցությունն է:

Այս փոքրիկ ուսումնասիրությունը բավականին մեծածավալ ու նպատակայնորեն մեկտեղված նյութ է, որի բովանդակությունը կարող է օգտակար լինել մանկավարժներին՝ կրտսեր դպրոցականների ինքանգնահատականի, դաստիարակության և կրթության աշխատանքերի բարելավման և առաջխաղացման համար:

Գրական ակնարկ

Ընտանիքի կառույցի վերափոխումը և կրթական համակարգի առանցքային բարեփոխումը վերջին տասնամյակներին հանգեցրել են երեխաների դաստիարակության երկու գլխավոր սուբյեկտների՝ ընտանիքի և դպրոցի փոխհարաբերությունների բնույթի փոփոխությանը: Ժամանակակից հայեցակարգերի տեսակետից՝ դաստիարակության հիմնական նպատակը երեխայի անձնական զարգացման համար պայմանների ստեղծումն է: Ընտանիքի կողմից այդ նպատակին հասնելը հնարավոր է ծնողների ակտիվ մասնակցության, աջակցության և երեխայի մեծանալու տարբեր փուլերի հիմնախնդիրների ըմբռնման միջոցով: Ժամանակակից կրթության հիմնական խնդիրը, առաջին հերթին, կայանում է նրանում, որ ծնողները ներգրավված լինեն սեփական երեխայի դաստիարակության գործում, բարձրացնեն իրենց պատասխանատվությունը նրա կյանքի, առողջության և կայուն ապագայի հանդեպ:

Այս կապակցությամբ իմաստ ունի ճշտելու երեխայի դաստիարակության նշված սոցիալական կառույցներից յուրաքանչյուրի դերային գործառույթները: Հայտնի է, որ ընտանիքը կապված է երեխայի հետ ազգակցության կապերով, որոնցում բարձր է հուզական բաղադրիչը և երեխայի կյանքի ու ապագայի հանդեպ պատասխանատվության զգացումը: Այդ գործոնները սահմանում են ծնողների դաստիարակչական գործողությունների խորապես անձնային բնույթը: Մանկավարժի դաստիարակչական պարտականությունները կայանում են սովորողին նոր գիտելիք փոխանցելու, սոցիալական վարքագծի կանոնների և նորմերի հետ երեխային ծանոթացնելու գործում: Մանկավարժի գործողություններն իրականացվում են մասնագիտական պարտականությունների շրջանակներում և չեն առնչվում ազգակցական կապի կամ դաստիարակվողից հուզական կախվածության հետ: Ի տարբերություն ծնողներից, որոնք իրականացնում են իրենց դաստիարակչական գործառույթը շուրջօրյա ռեժիմում, մանկավարժն այդ գործունեությամբ զբաղվում է դասի ժամանակ:

Ելնելով նրանից, որ մանկավարժներն ունեն մասնագիտական իրավասություն դաստիարակչության հարցերում, հենց դպրոցը, առաջին հերթին, պետք է հանդես գա որպես ընտանիքի՝ իբրև երեխայի առաջին դաստիարակչի հետ գործնական փոխգործության նախաձեռնող: Ընտանիքի ու դպրոցի համաձայնեցված համատեղ գործողությունները հանդիսանում են երեխայի լիարժեք անձի զարգացման հաջողության գլխավոր պայման:

Հարկավոր է նկատել, որ նշված համագործակցությունը որոշ չափով կրում է ստիպողական բնույթ, քանի որ դաստիարակության երկու ինստիտուտներից յուրաքանչյուրն ունի մյուս սոցիալական ինստիտուտի աջակցության և օգնության օբյեկտիվ պահանջ: Ընտանիքն ու դպրոցը ներկայացնում են յուրօրինակ «երթուղային զույգ», որի ձգտումներն ուղղված են երեխայի դաստիարակության ընդհանուր նպատակի նվաճմանը:

Ծնողների ու մանկավարժների արդյունավետ փոխգործության անհրաժեշտ պայման է հանդիսանում իրենց դաստիարակչական ջանքերի տարբերակվածությունը՝ փոխլրացման սկզբունքով: Եթե դաստիարակության յուրաքանչյուր նշված սուբյեկտի գործողություններն իրականացվում են առանց հաշվի առնելու մյուս սուբյեկտի գործողությունները և առանց դրանց հետ կապի, դա հանգեցնում է գործընթացի ձևականացմանը, համագործակցությունց հրաժարվելուն և միմյանց հանդեպ վստահության կրճատմանը: Գործառույթների անհամաձայնությունը ծնում է անգործություն կամ անվստահություն՝ ընդհանուր դաստիարակչական գործունեության մեջ հաջողությանը հասնելու նկատմամբ:

Ծնողները և ուսուցիչները նույն երեխաների դաստիարակներն են: Հետևաբար դաստիարակությունն արդյունավետ կլինի միայն նրանց համագործակցության պայմաններում, երբ ձևավորվեն դաստիարակության գործընթացի միասնական նպատակներ, ձգտումներ ու հայացքներ, համատեղ ուժերով մշակվեն դաստիարակչական խնդիրներն ու դրանց լուծման ուղիները: Ծնողների և ուսուցիչների համագործակցությունը ենթադրում է նաև երեխային ներկայացվող միասնական պահանջների, նրա զարգացման ծրագրերի և մեթոդիկաների մշակում: Ծնողների հետ

տարվող աշխատանքի արդյունավետության ապահովման նպատակով կիրառվում են նրանց հետ կապի տարբեր ձևեր: Առանձին մանկավարժների գործելաոճում այդ կապը սահմանափակվում է ուսումնական կիսամյակի վերջում առաջադիմության արդյունքների ամփոփմամբ, ծնողական ժողովներ անցկացնելով, ուսման մեջ հետ մնացող կամ անկարգապահ աշակերտների ծնողներին դպրոց կանչելով և նախատելով: Նման մանկավարժները վատ գիտեն իրենց աշակերտների ընտանեկան պայմանները և ոչ միշտ են աշակերտների դաստիարակության հարցերը կարգավորում ծնողների հետ համաձայնեցված[1]:

Նպատակահարմար է ծնողների հետ համագործակցությունը կազմակերպել խմբային և անհատական ձևերով: Ծնողական ժողովներում սկիզբ առած բացատրական աշխատանքը պետք է շարունակել տանը և դպրոցում ծնողների հետ անհատական հանդիպումների ժամանակ: Ծնողների հետ անհատական զրույցները հաճախ թելադրում են կոլեկտիվ աշխատանքի ձևեր ու բովանդակություն՝ նպաստելով բոլոր ծնողների հետ անցկացվելիք անհրաժեշտ միջոցառումների նախանշմանը և կազմակերպմանը: Երբեմն ծնողական ժողովներն ընթանում են սակավամարդ կազմով: Այդպես լինում է այն դեպքում, երբ դասղեկն անհրաժեշտ շփման եզրեր չի փնտրում աշակերտների ընտանիքների հետ: Հարկավոր է ժողովի օրակարգի մասին նախապես տեղյակ պահել ծնողներին: Պետք չէ ժողովը վերածել դատի՝ հետ մնացող, անկարգապահ աշակերտների ծնողների նկատմամբ: Այդպիսի ժողովներին ծնողներն աշխատում են չմասնակցել, կամ նույնիսկ ժողովից հետո մարմնական պատիժների են ենթարկում իրենց երեխաներին: Ծնողները երեխաների նկատմամբ խրախուսանքներ և պատիժներ կիրառելիս երբեմն սխալներ են թույլ տալիս: Առանձին ծնողներ իրենց երեխաներին դրամական պարգևներ են տալիս լավ թվանշանների համար, ոմանք անարդարացիորեն պատժում են երեխաներին: Լինում են նաև խելամիտ ու արդարացի խրախուսանքներ և պատիժներ կիրառելու օրինակեր: Դասղեկն ի մի բերելով և կշռադատելով այդ ամբողջ նյութերը, հերթական ծնողական ժողովում կարող է զրույց անցկացել ‘Խրախուսանքների և պատիժների կիրառումը ընտանիքում’ թեմայով:

[1] Մանուկյան Ս.Պ., Ընդհանուր մանկավարժագիտություն, Երևան, 2005թ., էջ 47

Զրույցի՝ կոնկրետ օրինակներով զուգակցումը շատ բան կսովորեցնի ծնողներին: Առանձին դասարաններում ցանկալի է անցկացնել աշակերտների հայրերի ժողովներ և քննության առնել հոր դերը երեխաների դաստիարակության գործում: Այդպիսի ժողովները գործարար աշխուժություն են առաջացնում, նամանավանդ, երբ զեկուցողը կոնկրետ օրինակներ է բերում ընտանեկան դաստիարակության փորձից: Պարտադիր չէ այդ դեպքում անվանել երեխաների դաստիարակությունից խուսափող հայրերի ազգանունները: Ցանկալի է ներկայացնել ընտանեկան դաստիարակության հաջողություններին ու թերություններին վերաբերող կոնկրետ դեպքեր, որպեսզի ծնողները զգան իրենց վրիպումները և անեն անհրաժեշտ հետևություններ:

Խրախուսելի են նաև ծնողների և աշակերտների համատեղ ժողովները: Քննության են առնվում ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի բարելավման հարցերը: Աշակերտները ցուցադրում են իրենց նվաճումները ուսման մեջ, պատմում են տարբեր խմբակներում տարվող աշխատանքների մասին[2]:

Ուսուցիչների և ընտանիքի փոխներգործության բնույթը պայմանավորված է դպրոցի նկատմամբ ծնողների վերաբերմունքով, ինչպես նաև այն հանգամանքով, թե վերջիններս, ըստ իրենց իմացական կարողությունների, հայացքների ու դիրքորոշումների, որտեղ են իրենց տեսնում դաստիարակության գործընթացում: Այդ պատճառով էլ ընտանիքի հետ աշխատանքն անհրաժեշտ է կառուցել տարբերակված, չպարտադրել փոխներգործության միատեսակ ձևեր, այլ կողմնորոշվել դեպի ծնողների պահանջմունքները, ընտանիքի և ընտանեկան դաստիարակության յուրահատկությունները, ծնողներին աստիճանաբար ներգրավել դպրոցի, դասարանի և իր երեխայի գործերում: Իսկ դպրոցի և ծնողների համագործակցության հիմքը խմբային ու անհատական աշխատանքի ձևերն են:

Միաժամանակ կան հիմնախնդիրներ, որոնք մտահոգում են բոլոր ծնողներին կամ էլ կապված են դասարանում երեխաների դաստիարակության գործընթացի հետ: Այսպիսի հարցերը քննարկվում են ընդհանուր ժողովների ժամանակ: Ծնողական ժողովը ծնողների հետ աշխատանքի հիմնական ձևն է, որի միջոցով լուծվում են

[2] Методика воспитательной работы. Под редакцией В.А. Сластенина ,- М., 2002.. էջ 91

դասարանական կոլեկտիվի հիմնախնդիրները: Ծնողական ժողովների ժամանակ փոխներգործության կայացման առումով էական նշանակություն ունի ուսուցիչների շփման ոճը: Ժողովների ժամանակ ուսուցիչների մենախոսությունը պետք է տեղը զիջի ծնողների հետ երկխոսությանը, որի ընթացքում փոխանակվում են գաղափարներ, կարծիքներ, համատեղ որոնվում առկա հիմնախնդիրների լուծումներ: Ուսուցիչները պետք է նկատի ունենան, որ ծնողները պատրաստ են քննարկել բոլոր այն հարցերը, որոնք շոշափում են երեխաների հետաքրքրությունները: Դասղեկը մշակում է ծնողներին փոխանցվող հոգեբանամանկավարժական գիտելիքների համալիր, որը ենթադրում է ծնողների գործուն, ստեղծագործական մասնակցություն՝ հարցերի քննարկմանը, ուսումնական պարապմունքների կազմակերպման և անցկացման գործընթացներին: Դպրոցում ծնողների հետ դասղեկի հանդիպումները թույլ են տալիս համատեղ ջանքերով վճռել դաստիարակության և ուսման բարդ հարցեր: Նման պայմաններում անհատական զրույցի ժամանակ պարզվում են ոչ միայն դպրոցականի կյանքի և աշխատանքի դիպվածներ, այլև քննարկվում են նրանց վարքագծի կոնկրետ օրինակներ, ուղիներ են նշվում երեխայի ուսումնական գործունեության, աշխատանքում և առօրյա վարքագծում նկատվող թերությունների շտկման և դժվարությունների հաղթահարման համար: Զրույցի ընթացքում ծնողները կարող են խորհուրդներ ստանալ դպրոցականի տնային ուսումնական պարապմունքներն առավել արդյունավետ կազմակերպելու, նրանց աշխատանքի վարժեցնելու վերաբերյալ և այլն[3]:

Ծնողներին պետք է հրավիրել ոչ միայն այն ժամանակ, երբ աշակերտը խախտել է ընդհանուր կարգապահությունը, կամ սկսել է վատ սովորել, այլև պարբերաբար՝ տվյալ սովորողի արտադասարանական ընթերցանությունն արդյունավետ կազմակերպելու, նրան հանրօգուտ աշխատանքի մեջ ընդգրկելու, երեխայի ընդունակությունը որևէ բնագավառում զարգացնելու մասին պայմանավորվելու նպատակով: Անկարգապահ աշակերտների ծնողների հետ հարկավոր է համաձայնության գալ դպրոցականների վրա ներգործելու միասնական պահանջներ և մանկավարժորեն արդարացված միջոցներ կիրառելու մասին: Ընդ որում, պետք է միշտ հիշել, որ առավել արդյունավետ է

[3] Բաբանսկի Յու., Մանկավարժություն, 1-ին հատոր, 1996թ., էջ 54

աշակերտների վրա ներգործման խելացի միջոցների մասին հանգիստ, գործարար զրույցը ծնողների հետ, քան հանդիմանությունները և բողոքները նրա հասցեին:

Ժամանակակից պայմաններում երեխաների դաստիարակության նկատմամբ ծնողների հնացած մոտեցումների ցուցադրական պատկերներից մեկը կարող է ծառայել ընտանիքների մեծամասնության կողմնորոշվածությունը դեպի երեխաների կողմից բարձրագույն կրթության պարտադիր ստացումը /67 տոկոս/: Ընդ որում ծնողները ղեկավարվում են ոչ այնքան երեխաների ապագայի հանդեպ հավակնող ծրագրերով, որքան իրենց համար բարենպաստ պայմաններ ստանալու ցանկությամբ, որոնք երաշխավորում են կայուն զբաղվածություն և բարեհաջող ներգրավվածություն մեծահասակների կյանքում: Սակայն ծնողները հաշվի չեն առնում սոցիալական իրողության փոփոխությունը, որի ժամանակ երեխաների կողմից բարձրագույն կրթություն ստանալը չի հանդիսանում աշխատանքի ընդունման երաշխիք[4]: Հարցումը բացահայտեց երեխաների համար նախնական և միջին մասնագիտական կրթության ցածր պահանջարկը ծնողների կողմից: Մինչդեռ երկրի տնտեսությունն ունի որակավորված բանվորների սուր պահանջարկ: Ի հայտ է եկել մի իրադրություն, երբ ձեռնարկությունները ստիպված են բացել արտադրություններին կից ուսումնական հաստատություններ՝ հաստիքակազմը համալրելու համար:

Երեխաների կրթությանը վերաբերվող օբյեկտիվ խնդիրներից ծնողներն առավել հաճախ նշում են մանկության սպասարկմանն ուղղված սոցիալական ոլորտի թույլ զարգացվածությունը, ինչի հետևանքով դժվարություններ են առաջանում լրացուցիչ կրթության հաստատություններում երեխաների տեղավորման, ամառային հանգստի կազմակերպման, ծնողների ընտրությամբ՝ երեխաներին մասնագիտացված դպրոցների սահմանելուն, նախադպրոցական հաստատություններ երեխաներին տեղավորման հետ:

Հետաքրքրություն է ներկայացնում ծնողների մոտիվացիան՝ երեխայի համար կրթական հաստատությունն ընտրելիս: Այսօր առաջարկվող կրթական ծառայությունների լայն ընտրանին թույլ է տալիս ծնողներին կատարել ընտրություն,

[4] Методика воспитательной работы. Под редакцией В.А. Сластенина ,- М., 2002., էջ 141

որը բավարարում է ամենաբարձր պահանջներին: Դեռահասների ծնողները, ովքեր ունեն նաև նախադպրոցական տարիքի երեխաներ, որպես կրթության հետ փոխգործության օբյեկտիվ խնդիր առանձնացրել են նախադպրոցականներին՝ մանկապարտեզ տեղավորելու դժվարությունը [5] : Նախադպրոցական կրթական հաստատությունների կողմից երեխաների ընդգրկումն այն ժամանակ չէր գերազանցում 61 տոկոս:

Դիտարկելով երեխաների հաջողությունները տարբեր դպրոցական առարկաներում՝ մանկավարժները ծնողներին են առաջարկում լրացուցիչ կրթության այս կամ այն հաստատությունները, որոնց շրջանակներում առկա է երեխայի հակումները նպատակաուղղված զարգացնելու հնարավորութունը: Մանկավարժներն առաջինն են ուշադրություն դարձնում ծնողներին իրենց երեխայի շեղվող վարքագծի հատկանիշներին և կոչ են անում բարձրացնել իր արտադպրոցական պարապմունքների նկատմամբ վերահսկողությունը:

Սահմանելով ծնողների հետ շփումների ինտենսիվության մակարդակը՝ մանկավարժներն ընդունում են, որ առավել հաճախ դրանք իրականացվում են ծնողական ժողովների միջոցով, այսինքն՝ ոչ լիովին կամովին հիմքով: Սակայն երեխաների մեծացման և իրենց՝ ավագ դասարանների անցնելու հետ, ծնողներն առավել հաճախ շփման մեջ են մտնում մանկավարժների հետ սեփական նախաձեռնությամբ՝ դպրոցի անհատական այցելությունների կամ հեռախոսազրույցների միջոցով: Այդպիսի պրակտիկան վկայում է, որ երեխաների մեծացման հետ ծնողներն ավելի մեծ պատասխանատվություն են զգում իրենց ապագայի հանդեպ:

[5] Մանուկյան Ս.Պ., Ընդհանուր մանկավարժագիտություն, Երևան, 2005թ., էջ 113

Գործնական համատեքստ

«Ծնողների ներգրավվածություն» տերմինը նշանակում է միասնական և անընդմեջ պատասխանատվություն աշակերտի հաջողությունների և ուսման բարելավմանը ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Այն միավորում է ծնողներին և ուսուցիչներին, որպեսզի նրանք միահամուռ ուժերով նպաստեն աշակերտի ակադեմիական առաջադիմության բարելավմանը: «Ծնողների ներգրավվածություն» նշանակում է ծնողների մասնակցություն կանոնավոր, բազմակողմանի կապերում, աշակերտի ուսման գործընթացում և դպրոցի այլևայլ միջոցառումներին:

Դպրոցի կյանքում ծնողների ներգրավվածությունը առանձնահատուկ նշանակություն ունի աշակերտների հաջողության համար: Ինչպիսին էլ որ լինի ընտանիքի սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակը, ծնողի մասնակցությունը երեխայի կրթության գործընթացին, աշակերտի զարգացման վրա մեծ ազդեցություն է գործում: Հետազոտումների համաձայն, աշակերտները, որոնց ծնողները ակտիվորեն մասնակցում են կրթական գործընթացին, ավելի լավ արդյունքների են հասնում. Ստանում են ավելի լավ գնահատականներ, ունեն ավելի բարձր ակադեմիական ձեռքբերում և ավելի որակով կատարած տնային առաջադրանքներ, նրանց հաճախման ցուցանիշն ավելի բարձր է և աչքի են ընկնում դրական վարքով, բարեհամբույր են դպրոցի նկատմամբ և ունեն սեփական աձի և հնարավորությունների նկատմամբ հավատ[6]:

Ծնողների ակտիվ ներգրավումը դրական է անդրադառնում և դպրոցական հասարակության, ծնողների և աշակերտության վրա: Ստորև քննարկում ենք յուրաքանչյուր խմբի օգուտը.

Երբ ծնողը ներգրավված է երեխայի կրթության գործընթացում,, աշակերտն ավելի լավ ձեռքբերումներ է ունենում, չնայած այն բանին, թե ինչպասին է ընտանիքի սոցիալ – տնտեսական կարգավիճակը, էթնիկական ծագումը կամ ծնողների կրթության մակարդակը:

Աշակերտը, որի ծնողը ներգրավված է երեխայի կրթության գործընթացում, ավելի

[6] Методика воспитательной работы. Под редакцией В.А. Сластенина ,- М., 2002., էջ 45

հաջողությամբ է ավարտում դպրոցը և ուսումը շարունակելու ավելի լավ հնարավորություններ և պայմաններ ունի.

- Վիճակագրական տվյալներով, եթե ծնողները կապված չեն ուսուցիչների հետ կամ հետաքրքրված չեն դպրոցի առօրյա կյանքով, դրանց երեխաների ակադեմիական առաջադիմությունը մյուս երեխաների համեմատությամբ ավելի ցածր է.
- Երբ ծնողները ներգրավված են դպրոցի կյանքում, աշակերտներն ավելի դրականորեն են տրամադրված դպրոցի հանդեպ և սեփական անձի ու հնարավորությունների նկատմամբ ավելի շատ վստահություն ունեն.
- Այն աշակերտները, որոնց ծնողներն ակտիվորեն են ներգրավված դպրոցի կյանքում, ավելի լավ վարք ունեն, և նրանց դեմ կիրառված կարգապահական պատժամիջոցների միջին ցուցանիշներն ավելի ցածր են մյուսների համեմատությամբ.
- Դպրոցի կյանքին մասնակից ծնողների երեխաները ավելի լավ հարաբերություններ ունեն ինչպես ուսուցիչների, այնպես էլ ընտանիքի անդամների հետ.
- Տարբեր կուլտուրական միջավայրից դուրս եկած աշակերտները ավելի առաջադեմ են, երբ ծնողները և ուսուցիչները միասնաբար ձգտում են ընտանիքում և դպրոցում եղած կուլտուրական տարբերությունների համատեղ համաձայնեցմանը.

Ծնողների ներգրավվածությունը կարևոր է ինչպես աշակերտի ուսման արդյունքների բարելավման, այնպես էլ ծնողի ունակություն-հմտությունների զարգացման համար: Փոխվում է ծնողի սոցիալական, զգացմունքային կողմը և անձնական հատկանիշները[7]:

Երեխայի կրթության գործընթացին մասնակցելու հետևանքով ծնողը.

- Ավելի է հասկանում սեփական որդուն.
- Ավելի մեծ ուշադրություն է հատկացնում երեխայի սոցիալական, զգացմունքային և մտավոր զարգացման անհրաժեշտություններին.
- Դառնում է ավելի հոգատար, ավելի նվազ խիստ որդու հանդեպ և ավելի շատ է գնահատում որդու ձեռքբերումները.

[7] Методика воспитательной работы. Под редакцией В.А. Сластенина ,- М., 2002, էջ 2

- Դառնում է ավելի ինքնավստահ և հաճույքով կցվում է երեխայի կրթության և դաստիարակության գործընթացին.

Ավելի ինքնավստահ է որոշումներ կայացնելիս.

- Ավելի շատ ուշադրություն է դարձնում սեփական գիտելիքների մակարդակին և ունակություն/հմտությունների բարձրացմանը.
- Ավելի առաջադիմորեն է օգտագործում այկնայլ հնարավորությունները սեփական ընտանիքի և որդու կարիքների բավարարման համար.
- Երեխային տալիս է հնարավորություն, ավելի վստահորեն արտահայտելու սեփական տեսակետները, հիմնխնդիրները: Ավելի դրական հարաբերություններ է ստեղծում իր երեխայի ուսուցիչների հետ:
- Ավելի լիիրավ է տիրապետում երեխայի վիճակի մասին տեղեկությանը և ժամանակին միջոցներ է ձեռք առնում նրա հիմնխնդիրները լուծելու նպատակով:

Ծնողների հետ ակտիվ համագործակցումն օգնում է ավելի ինքնավստահ դառնալուն:

- Ուսուցչի մոտ հանդես է գալիս ավելի հարգանք սեՓական մասնագիտության նկատմամբ.
- Նրանք ավելի են բավարարված իրենց մասնագիտությունից և նրա արդյունքներից.

Հետազոտության ընթացք

Ծնողների ներգրավվածությունը բարձրացնում է ծնողի և ուսուցչի միջև կապվածության որակը, ինչը օգնում է ուսուցչին պարբերաբար ստանալ սպառիչ տեղեկություն երեխայի մասին: Աշակերտի անհատական կարիքների կարգավորումը ուսումնական գործընթացի կողմից ուսուցչին ցանկալի արդյունք կտա[8]:

Ծնողների ներգրավվածությունը դրականորեն է ազդում ընդհանրապես դպրոցի վրա ևս.

- Դպրոցը ծնողների կողմից ավելի աջակցություն ունի.
- Աճում է դպրոցի հեղինակությունը հասարակության մեջ.
- Դպրոցական ծրագրերը, որոնցում մասնակցում են ծնողները, ավելի հաջողված են, քան այն ծրագրերը, որոնցում ծնողները չեն մասնակցում.
- Այն դպրոցում, որտեղ աշակերտների հաճախումը շատ ցածր է, ծնողների ներգրավվածության բարձրացումից հետո այդ ցուցանիշը էականորեն բարելավվում է:

Ամփոփելով կարող ենք ասել, որ ծնողների ներգրավվածությունը դրական է անդրադառնում նաև կրթական հաստատության վրա: Ուսումնական գործընթացում ծնողների ակտիվությունը հարստացնում է դպրոցի կուլտուրան և նպաստում է նրա զարգացմանը: Այսպիսով, ավելի լավ արդյունքների հասնելու համար դպրոցը և ուսուցիչը պետք է հետաքրքրված լինեն ծնողների հետ ակտիվ համագործակցմամբ:

ֆիզիկայի ուսուցումը կատարվում է ինչպես ավանդական, այնպես էլ նոր մեթոդներով: Բայց մեր դպրոցը նյութատեխնիկական բազայի հարստացման, վերազինման, արդիականացման խիստ կարիք ունի: Երբ այն վերածվի լաբորատոր հետազոտությունների կենտրոնի, կհասնենք լավ արդյունքի: Այստեղ ներկայացրել ենք հետազոտական միջամտության փորձարկումը ներառող դասապլաններս համապատասխան անդրադարձներով:

Սովորողներից ոմանք արագ են ընկալում նոր նյութը, մյուսներից լրացուցիչ ժամանակ է պահանջվում ընկալման համար, իսկ մի մասին էլ բացի ժամանակից լրացուցիչ միջամտություն է հարկավոր:

---

[8] Մանուկյան Ս.Պ., Ընդհանուր մանկավարժագիտություն, Երևան, 2005թ., էջ 87

Վերլուծություն և դասի անդրադարձ: Առաջադրանքը ավարտելուց հետո սովորողները հաշվետվություն ներկայացրին, թե ինչը ինքնուրույն արեցին, ինչում օժանդակություն ստացան, ինչը լավ չէին յուրացրել, ինչ պարզեցին իրենց համար, ինչը մնաց անհասկանալի: Անհասկանալի հարցերը նորից բացատրվեցին ուսման առաջավոր սովորողների կողմից և լրացումներ արվեցին իմ կողմից: Յուրաքանչյուր խումբ իր աշխատանքը ներկայացրեց պաստառի վրա: Սովորողները 15 գծապատկերներ արեցին, հավաքագրվեցին փորձի տվյալները, կատարեցին համապատասխան հաշվարկներ և ստացած արդյունքները արձանագրեցին:

Յուրաքանչյուր խմբի պատասխանատուն ներկայացրեց իր խմբի աշխատանքը: Առաջադրանքի ամրապնդման համար կազմել ենք աշակերտների կողմից լրացված հարցաթերթիկների պատասխանները: Այս գործնական աշխատանքը տարբեր առաջընթաց ունեցող սովորողների համար և՛ հետաքրքիր է, և՛ պարունակում է խմբերի սովորողներին համապատասխան վերլուծություններ, որոնց միջոցով գնահատվում է սովորողների ըմբռնումը բացահայտվում և շտկվում թյուրըմբռնումները: Հաջորդ դասը կառուցվել էր տարբեր դասերից ստացած գիտելիքների հիման վրա (խնդիրների լուծում): Առաջնային նպատակը ֆիզիկայի նկատմամբ հետաքրքրության ցուցաբերումն էր, որի հիման վրա ստուգվում են սովորողների կարողությունները: Հանձնարարվել էր տանը կրկնել ամբողջ թեման: Այս դասին տարբերակված առաջադրանքների միջոցով ամփոփվեց անցած նյութը՝ հարցադրումների մեթոդով, ամփոփվեցին թեմայի առանցքային հարցերը: Հարցադրմանը մասնակցում էին բոլոր սովորողները, դասապրոցեսին բոլորը ներգրավված էին: Խմբերում ներառված էին երեք տարբեր տիպի առաջընթաց ունեցող սովորողներ, միմյանց օգնելու, օժանդակելու համար: Խմբերին հանձնարարել էինք առաջադրանքներ, որոնց մեջ ներառված էին տարբեր բարդության խնդիրներ և բոլորի համար թիրախային հարցեր: Յուրաքանչյուր առաջադրանք ավարտելուց հետո խմբերը ներկայացրին իրենց խնդրի լուծումը, հարցերին պատասխանելու համար ընդգրկվեցին խմբի բոլոր անդամները: Սովորողները ոգևորված էին, քանի որ բոլորի համար կային առաջադրանքներ, որոնց վրա ջանք չխնայելով արդյունքի էին հասնում:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ամփոփելով՝ կարելի է անել հետևյալ եզրակացությունները՝

1. Դպրոցի և ընտանիքի կապը կարող է պտղաբեր միություն լինել՝ երեխայի անձի սոցիալականացման ու ձևավորման ուղղությամբ համատեղ դաստիարակչական գործունեության իրականացման դեպքում: Դաստիարակության երկու սուբյեկտների փոխգործության հաջողությունը նվաճվում է իրենց համաձայնեցված գործունեության, նպատակների մասին պատկերացումների միասնության դեպքում:

2. Երեխաների դաստիարակության ոլորտում ծնողների ու մանկավարժների փոխգործության էությունը կայանում է իրենց կողմից գիտակցելու այն, որ առանց մյուս գործընկերոջ շահերի իրականացմանը՝ սեփական շահն իրականացնել հնարավոր չէ: Դաստիարակության նշված սուբյեկտներից յուրաքանչյուրը պետք է գնա դեպի դաստիարակության ոլորտում իր նպատակի իրականացմանը՝ սոցիալական գործընկերության միջոցով: Սոցիալական գործընկերության մոդելները ենթադրում են տարբեր տեսակի փոխգործություն՝ դիդակտիկ /դաստիարակության ուսուցում/, երեխայի համակառավարում, համատեղ նախագծերի մշակում և դրանց իրականացում, մանկավարժի կողմից ծնողին խորհրդատվության տրամադրում:

3. Հետազոտությունը ցույց տվեց, որ ընտանիքն այսօր պատրաստ չէ ամբողջովին ստանձնել պատասխանատվություն երեխաների մեջ այն որակները սերմանելու համար, որոնք ավանդաբար ձևավորում էին ընտանիքում ծնողների կողմից: Ընտանիքը ձգտում է հավասար սկզբունքով դպրոցի հետ բաժանել երեխաների հիմնական անձնական որակների ձևավորման ուղղությամբ իր պարտականությունը՝ անգամ հաշվի առնելով այդպիսի ծառայությունների վճարովի լինելը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Բաբանսկի Յու., Մանկավարժություն, 1-ին հատոր, 1996թ.,241 էջ
2. Բալյան Ա.Ա “Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր” - Երևան: Լույս, 1983:-148 էջ:
3. Էլկոնին Դ.Բ “Կրտսեր դպրոցականի ուսուցման հոգեբանություն” - Երևան: Լույս, 1975: – 291 էջ:
4. Էլոյան Տ.Ս “Ուսուցիչը և նրա գործունեության հոգեբանական առանձնահատկությունները” - Երևան: Լույս, 1980: -178 էջ:
5. Մանուկյան Ս.Պ., Ընդհանուր մանկավարժագիտություն, Երևան, 2005թ.:
6. Ներսիսյան Ս. Ռ., Անձի ստեղծագործական դրսևորումները որպես հոգեբանա-մանկավարժական խնդիր, Գիտելիք 1, 2002: -58 էջ:
7. Սարգսյան Վ., Խաղը և ուսուցումը, Գիտելիք 1, 2001: -152 էջ:
8. “ Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии”, - ч1 - М: Просвещение, 1980 г. – 121 с.
9. “Практическая психология образования” под ред. Дубровиной И., М., ТЦ «Сфера», 1997, -576 с.
10. Адлер А. “Воспитание детей”, Ростов-на-Дону, Феникс, 1998 - 160 с.
11. Андреева Э.В. Воспитание мотива самообучения у младших школьников: диссертация ... кандидата педагогических наук / Э.В. Андреева. - Пермь, 1999. – 208 с.
12. Выготский Л.С. “Мышление и речь” - М: Лабиринт 1996 г. -508 с.
13. Давыдов В.В. “Проблемы развивающего обучения: опыт теоретического и экспериментального психологического исследования” – М: Педагогика, 1986 г. -240 с.
14. Жалдак, Н.Н. Развитие логичности мышления у младших школьников [Текст] / Н.Н. Жалдак // Нач. шк. - 2000. - №7.